



T.C.  
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

# MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

**2023 YILI**  
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

**Eylül 2024**



Tel : 90 (312) 295 30 00  
Fax : 90 (312) 295 48 00



[www.sayistay.gov.tr](http://www.sayistay.gov.tr)  
[sayistay@sayistay.gov.tr](mailto:sayistay@sayistay.gov.tr)



İnönü Bulvarı No: 45  
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA



## İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	8
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU .....	8
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	9
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ .....	9
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	13
7.	DENETİM BULGULARI.....	13
8.	EKLER.....	28



## TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 1:2023 Yılı Sonu Personel Hizmet Sınıfı ve Dağılımı.....	3
Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Ödenek-Gider Gerçekleşmeleri Tablosu.....	4
Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelir Gerçekleşmeleri Tablosu.....	6
Tablo 4: 2022 Yıl Sonu KDV Hesaplarının Görünümü.....	17
Tablo 5: 2023 Yıl Sonu KDV Hesaplarının Görünümü.....	17



## KISALTMALAR

<b>ABD</b>	: Amerika Birleşik Devletleri
<b>AVRO</b>	: Avrupa Birliği Para Birimi
<b>ÇED</b>	: Çevresel Etki Değerlendirmesi
<b>ETKB</b>	: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
<b>EBYS</b>	: Elektronik Bilgi Yönetim Sistemi
<b>EKUAL</b>	: Elektronik Kaynaklar Ulusal Akademik Lisansı
<b>ISO/IEC</b>	: Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi
<b>KDV</b>	: Katma Değer Vergisi
<b>KHK</b>	: Kanun Hükmünde Kararname
<b>MAPEG</b>	: Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü
<b>MBYBS</b>	: Maden Bilişim Yönetim Bilgi Sistemi
<b>MİGEM</b>	: Maden İşleri Genel Müdürlüğü
<b>MTA</b>	: Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
<b>MTAİC</b>	: MTA Uluslararası Madencilik Anonim Şirketi
<b>PESTLE</b>	: Politik, Ekonomik, Sosyal, Teknolojik, Yasal, Çevreci
<b>SGB</b>	: Strateji Geliştirme Başkanlığı
<b>SGK</b>	: Sosyal Güvenlik Kurumu





## **BULGU LİSTESİ**

### **A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular**

1. Katma Değer Vergisine İlişkin Hatalı Uygulamalar Neticesinde Kurum Hesaplarında Yüksek Tutarlı ve Sürdürülemez Boyutta Devreden Katma Değer Vergisi Oluşması

### **B. Diğer Bulgular**

1. Kurumda Toplu Sözleşme Kapsamında Sadece Belirli Personele Tanınan Giyim Yardımının Tüm Personele Yapılması ve Aynı Olması Gereken Yardımın Nakit Benzeri İşleme Dağıtılması

2. Sondaj Hizmet Alım İşlerinde Bazı Hatalar Bulunması

## 1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

### 1.1. Mevzuat ve Görevler

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA), ülkemiz maden ve hammadde kaynaklarını araştırmak, rezerv ve tenörlerini tespit ederek ekonomiye kazandırmak amacıyla 22.06.1935 tarihinde 2804 sayılı Kanun ile Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Genel Direktörlüğü olarak kurulmuştur. Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Genel Direktörlüğünün adı, 13.12.1983 tarih ve 186 sayılı KHK'nin geçici 5'inci maddesiyle Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir.

Kurumun 2804 sayılı Kanun kapsamında görevleri; yer kabuğunun jeolojik yapısını ve özelliklerini araştırmak, Türkiye'nin jeolojik bilgilerini üretmek, genel jeolojik haritalar ve veri bankası oluşturmak, maden aramak, araştırmak, bulmak, bulunmasına ait alt yapı bilgilerini üretmek, geliştirmek amacıyla inceleme ve çalışmaları yapmak, yaptırmak, Ülkemizin kıta sahanlığına ait bilgiler üretmek, arşivlemek, değerlendirmek ve kullanıcıların erişimine sunmak, yer bilimleri ve madencilik ile ilgili araştırma ve geliştirme faaliyetleri ile analiz/test deney, ürün ve süreç geliştirme çalışmaları yapmak, doğal afetlerle ilgili araştırmalar yapmak ve alt yapı bilgisi oluşturmak, çevre jeolojisi, jeoteknik, arazi kullanım potansiyeli ve Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) konularında görüş oluşturmak, incelemeler yapmak, plan ve harita hazırlamak, alt yapı bilgileri üretmek, görev alanı ile ilgili olarak personel yetiştirmek, yetiştirilmesine yardım etmek, bu amaçla çalışan kuruluşlar ile iş birliği yapmak, uzman kuruluşlar ile uluslararası düzeyde faaliyet yürütmek, yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilerle bilimsel ve teknik iş birliği yapmak, kongre, sempozyum gibi bilimsel etkinlikleri düzenlemek ve desteklemek, görev alanı ile ilgili yayın faaliyetlerinde bulunmak, fizibilite raporları hazırlamak, dokümantasyon, enformasyon ve bilgi bankası oluşturmak, müze ve arşiv gibi destek birimleri kurmaktır.

2804 sayılı Kanun'da 04.06.2016 tarihinde yapılan değişiklik ile MTA Genel Müdürlüğü görevleri kapsamına giren iş ve hizmet konularında 11.09.1981 tarih ve 2522 sayılı Kamu Kuruluşlarının Yurt Dışındaki İhalelere Katılması Hakkında Kanun'a tabi olmaksızın, bağlı bulunduğu Bakanlık onayı ile yurt dışında arama ve araştırma faaliyetleri yapmaya, bu faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla yurt içinde ve yurt dışında şirket kurmaya, yerli ve/veya yabancı gerçek veya tüzel kişilerle yurt içinde ve yurt dışında şirket veya ortaklık kurmaya, imtiyazlı ortak olmaya, şirketler veya ortaklıklarla ilgili her türlü pay, hisse senedi ve diğer

ortaklık paylarını alıp satmaya ve yurt dışında çalışma büroları açmaya yetkili kılınmıştır. Bu çerçevede hazırlanan MTA Genel Müdürlüğünün Yurt Dışı Faaliyetlerine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 24.8.2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

MTA Genel Müdürlüğünün kurum faaliyetlerini yönlendiren ana mevzuat;

- 2804 sayılı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Kanunu,
- 3213 sayılı Maden Kanunu,
- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu,
- Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale

Kanununun 3 Üncü Maddesinin (f) Bendi Kapsamında Yapılacak Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Usul ve Esaslar

- 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu,
- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu,
- 6085 sayılı Sayıştay Kanunu.

## 1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı bir kurum olan Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, 5018 sayılı Kanuna ekli II-Sayılı Cetvelde belirtilen B- Özel Bütçeli Diğer İdareler arasında yer almaktadır.

Kurum teşkilat yapısı; Genel Müdür ve dört Genel Müdür Yardımcısı, dokuz ana hizmet birimi, beş danışma ve denetim birimi, yedi yardımcı hizmet birimi ile Sivas, Konya, Kızılcahamam, Malatya, İzmir, Balıkesir, Zonguldak, Kocaeli, Adana, Trabzon, Van, Diyarbakır illerinde teşkilatlanmış on iki Bölge Müdürlüğünden oluşmaktadır.

Merkez Birimlerini oluşturan Daire Başkanlıklarının yapılanması teknik dairelerde Daire Başkanı, Koordinatör, Birim Yöneticisi; idari dairelerde ise Daire Başkanı, Şube Müdürü, Şef şeklindedir.

Bölge Müdürlükleri, Genel Müdür Yardımcısına bağlı olarak faaliyet göstermektedir. Bölge Müdürlüklerinin yönetimi; 1 Bölge Müdürü, 2 Bölge Müdür Yardımcısı, Planlama Koordinasyon, Jeoloji-Etüt, Sondaj-Hafriyat ve Makine İkmal olmak üzere 4 Başmühendislik ile Personel, İdari İşler, Muhasebe, Büro Satın Alma Servis Şefliklerinden oluşmaktadır.

MTA arama-araştırma çalışmaları yılı yatırım programı çerçevesinde Kuruluş

Kanunu'nun 10'uncu maddesi gereğince hazırlanan ve Bakanlık onayı ile yürürlüğe giren İş Programı kapsamında oluşturduğu projeler ile yürütülmektedir. Projeler, ana hizmet birimlerinin koordinatörlüğünde, Bölge Müdürlüklerinin lojistik desteği ile sürdürülmektedir.

2023 yılı sonu itibarıyla Kurumda istihdam edilen toplam 2769 personelin hizmet sınıfları ile merkez ve taşra teşkilatı itibarıyla dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

**Tablo 1:2023 Yılı Sonu Personel Hizmet Sınıfı ve Dağılımı**

Hizmet Sınıfı		Merkez	Bölge	Toplam
Memur	Teknik Hizmetler Sınıfı	1.140	407	1.547
	Genel İdare Hizmetleri Sınıfı	239	199	438
	Avukatlık Hizmetleri Sınıfı	9	0	9
	Sağlık Hizmetleri Sınıfı	11	0	11
	Yardımcı Hizmetler Sınıfı	12	2	14
	<b>Toplam Memur</b>	<b>1.411</b>	<b>608</b>	<b>2.019</b>
<b>Kadrolu İşçi</b>		514	224	738
<b>Sözleşmeli Personel</b>		11	1	12
<b>Genel Toplam</b>		<b>1.936</b>	<b>833</b>	<b>2.769</b>

Ayrıca Kurum adına yurt dışında eğitim gören öğrencilerin 08.04.1929 tarih ve 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun çerçevesinde Milli Eğitim Bakanlığı koordinasyonu ile yurt dışına gönderildiği, öğrenci seçiminde MTA tarafından belirlenen konularda eğitim gören öğrencilerin tercih edildiği, ödemelerin tamamının MEB tarafın yapıldığı, bu şekilde 195 öğrencinin eğitim için yurtdışına gönderildiği, gönderilen 195 öğrenciden 138'inin Kurumda işe başladığı, 57 öğrencinin eğitime devam ettiği tespit edilmiştir.

### 1.3. Mali Yapı

MTA Genel Müdürlüğü 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na tabi özel bütçeli bir kamu idaresi olup hazineden genel bütçe kanunları ile aldığı ödeneklerin yanında görevleri kapsamında yapmakta olduğu analizler, danışmanlıklar ve sondaj faaliyetleri ile kamuya ait maden sahalarının satışı karşılığında aldığı buluculuk haklarından elde ettiği özel gelirler ile faaliyetlerini yürütmekte ve giderlerini finanse etmektedir.

Kurumun mali işlemleri; 5018 sayılı Kanun'un 49 ve 80'inci maddelerine dayanılarak düzenlenen ve Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile belirlenen esaslara uygun olarak Hazine ve Maliye Bakanlığının "Bütünleşik

Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi” üzerinden yürütülmektedir.

Kurumun merkezi mali iş ve işlemleri Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı tarafından, Bölge Müdürlüklerinin mali işlemleri ise muhasebe birimleri tarafından gerçekleştirilmektedir.

Kurum, Genel Müdürlükte bulunan Muhasebe Yetkilisi ve buna bağlı 12 Bölge Müdürlüğünde kurulu muhasebe birimleri ile Genel Müdürlükte 18 ve Bölge Müdürlüklerinde 12 olmak üzere toplam 30 harcama birimi ile mali iş ve işlemlerini yürütmektedir.

2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile MTA Genel Müdürlüğünün 2023 yılı bütçesine 294.240.000,00 TL öz gelirler, 5.000.000,00 TL net finansman ve 1.872.826.000,00 TL hazine yardımı olmak üzere toplam 2.172.066.000,00 TL gelir ve 2.172.066.000,00 TL ödenek tahsis edilmiştir. MTA'nın 2023 mali yılı sonu bütçe ödeneği, başlangıç bütçesine yıl içinde eklenen 1.140.982.969,00 TL ve başlangıç bütçesinden düşülen 1.919.400,00 TL ödenek ile birlikte toplam 3.311.129.569,00 TL olmuştur.

**Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Ödenek-Gider Gerçekleşmeleri Tablosu**

2023 YILI GİDER GERÇEKLEŞMELERİ (TL)						
Giderler	Başlangıç Bütçesi	Eklenen	Düşülen	Toplam Ödenek	Yıl Sonu Gerçekleşme	Yıl Sonu Gider Gerçekleşme Oranı
<b>Toplam Gider</b>	<b>2.172.066.000,00</b>	<b>1.140.982.969,00</b>	<b>1.919.400,00</b>	<b>3.311.129.569,00</b>	<b>3.228.436.363,50</b>	<b>97,50%</b>
01-Personel Giderleri	702.296.000,00	340.531.000,00	0,00	1.042.827.000,00	1.020.416.966,86	97,85%
02-Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	134.701.000,00	43.471.000,00	0,00	178.172.000,00	176.764.301,20	99,21%
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	135.905.000,00	80.902.800,00	0,00	216.807.800,00	215.640.660,66	99,46%
05-Cari Transferler	81.164.000,00	0,00	1.919.400,00	79.244.600,00	79.027.197,96	99,73%
06-Sermaye Giderleri	1.000.000.000,00	665.378.569,00	0,00	1.665.378.569,00	1.607.887.636,82	96,55%
08-Borç Verme	118.000.000,00	10.699.600,00	0,00	128.699.600,00	128.699.600,00	100,00%

2804 sayılı Kuruluş Kanunu'nun Ek 1'inci maddesi kapsamında MTA Uluslararası Madencilik AŞ (MTAIC)'nin sermaye artırımı için 08-Borç Verme kaleminde 7427 sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun 6'ncı maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında 2.600.000,00 TL gelir fazlası ve 699.600,00 TL likit karşılığı ödenek ekleme işlemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 21'inci maddesi kapsamında 7.400.000,00 TL

kurum içi aktarma işlemi olmak üzere toplam 10.699.600,00 TL ödenek eklenmiş, bu ödeneğin tamamı kullanılmıştır.

Yatırım Programı kapsamında başlangıç ödeneği 1.000.000.000,00 TL olan sermaye 7427 sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun 6'ncı maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında 423.685.000,00 TL gelir fazlası ödenek ekleme işlemi, 241.693.569,00 TL likit karşılığı ödenek ekleme işlemi olmak üzere toplam 665.378.569,00 TL ödenek eklenerek sermaye giderleri bütçesi 1.665.378.569,00 TL olmuş ve 2023 yılı 06-Sermaye Giderleri 1.607.887.636,82 TL olarak gerçekleşmiştir.

Ayrıca, Kurum tarafından yürütülmekte olan ve TÜBİTAK tarafından desteklenen "Özbekistan ve Türkiye'nin Ofiyolitlerle İlişkili Maden Yataklarında Mantonun Etkisi" Projesi ile "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Yer Bilimleri ve Madencilik Alanında Gerçekleştirilecek Çalışmalar" Projesi kapsamında yapılan çalışmalar için kullanılacak olan toplam 14.887.376,93 TL Kurumun özel hesaplarında yer almaktadır.

Kurumun yatırım bütçesi Yılı Yatırım Programı ve Yılı İş Programı kapsamında, projelere tahsis edilmekte olup 2023 yılı arama-araştırma çalışmaları 106 adet proje (yatırım projesi ve ücretli işler) ve 180 adet kampta yürütülmüştür. Projeler arama-araştırma faaliyeti çerçevesinde olup bunlarla ilgili yapılan alımlar 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3'üncü maddesinin (f) bendi ve "*Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 Üncü Maddesinin (f) Bendi Kapsamında Yapılacak Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Usul ve Esaslar*" kapsamında yapılmaktadır. Bu alımlardan, Usul ve Esaslar'ın 17'nci maddesinin (ç) bendine göre "*4734 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin (d) bendinde belirtilen ve büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idareler için Kamu İhale Kurumunca her yıl güncellenen parasal limit tutarının dört katına kadar olan alımlar.*" (2023 yılı için 431.810,00x4=1.727.240,00 TL'ye kadar olan alımlar)" doğrudan temin usulü ile ve bu tutarları aşan alımlar ise söz konusu Usul ve Esaslar'ın 15'inci ve 16'ncı maddelerine göre ihale usulü ile yapılmaktadır.

Yatırım Projeleri ile Ücretli İşler Kapsamında;

- Maden ve Jeotermal Kaynak Arama ve Araştırmalar projesinde 906.519.152,11 TL,
- Jeolojik ve Jeofizik Araştırmalar projesinde 101.505.028,29 TL,
- Bilimsel ve Teknolojik Araştırmalar projesinde 34.019.895,93 TL,

- Havadan Jeofizik Araştırmalar projesinde 0,00 TL,
  - Havadan Elektromanyetik Araştırmalar projesinde 159.999.273,90 TL,
  - Muhtelif İşler projesinde 321.573.812,63 TL,
  - Kamu kurum/kuruluşlarına yapılan ücretli işlerde 84.270.473,96 TL,
- olmak üzere toplam 1.607.887.636,82 TL harcama gerçekleşmiştir.

Kurum Bütçe Giderleri önceki yıla göre toplamda %88,32 oranında artmış olup bütçe giderlerinin içinde en önemli artış %154,46 oranı ile Cari Transferlerde gerçekleşmiştir.

2023 yılı başlangıç bütçesinde 294.240.000,00 TL olarak öngörülen öz gelir 763.352.216,27 TL gerçekleşirken; 1.872.826.000,00 TL olarak öngörülen hazine yardımı ise 2.277.169.000,00 TL gerçekleşmiştir. Toplam gelir gerçekleşmesi 3.040.521.216,27 TL olmuştur. 2023 yılı bütçe gelir gerçekleştirmelerine ilişkin bilgiler aşağıdaki tablolarda özet olarak yer almaktadır.

**Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelir Gerçekleşmeleri Tablosu**

Bütçe Geliri (TL)	2023 Yılı		
	Gelir Tahmini	Gerçekleşme	
		Miktar	(%)
<b>Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler</b>	<b>1.872.826.000,00</b>	<b>2.277.169.000,00</b>	<b>121,59</b>
Hazine Yardımı (Cari)	908.850.000,00	1.256.422.000,00	138,24
Hazine Yardımı (Sermaye)	963.976.000,00	1.020.747.000,00	105,89
<b>Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri</b>	<b>72.730.000,00</b>	<b>317.481.063,58</b>	<b>436,52</b>
Şartname, Basılı Evrak, Form Satış Gelirleri	30.000,00	19.095,33	63,65
Kitap, Yayın vb. Satış Gelirleri	700.000,00	3.745.358,56	535,05
Laboratuvar Deney ve Analiz Gelirleri	2.000.000,00	8.238.699,27	411,93
Kamu Kurumlarından Alınan Maden ve Jeotermal Kaynak Arama ve Araştırma Gelirleri	25.000.000,00	221.542.882,56	886,17
Diğer Hizmet Gelirleri	9.000.000,00	17.677.994,72	196,42
Lojman Kira Gelirleri	1.000.000,00	1.125.702,19	112,57
Diğer Taşınmaz Kira Gelirleri	12.000.000,00	28.904.430,96	240,87
Taşınır Kira Gelirleri	23.000.000,00	36.226.899,99	157,51
<b>Diğer Gelirler</b>	<b>221.510.000,00</b>	<b>445.871.152,69</b>	<b>201,29</b>
Kişilerden Alacaklar Faizleri	10.000,00	4.476,43	44,76
Diğer Faizler	200.000,00	1.291.372,94	645,69
Buluculuk ve Katkı Payları	30.000.000,00	79.862.386,90	266,21
Maden ve Jeotermal Kaynak Ruhsat Saha Devir Payları	185.000.000,00	355.346.002,93	192,08
Kişilerden Alacaklar	300.000,00	1.265.850,45	421,95
Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Çeşitli Gelirler	6.000.000,00	8.101.063,04	135,02
<b>Bütçe Geliri Toplamı</b>	<b>2.167.066.000,00</b>	<b>3.040.521.216,27</b>	<b>140,31</b>

Kurum Bütçe Gelirleri ise önceki yıla göre % 63,34 oranında artmış olup bu artışta en önemli pay % 47,89 ile alınan Hazine Yardımlarına aittir.

MTA Genel Müdürlüğü Sosyal Tesislerinin 2023 yılı açılış bütçesi 2.420.863,37 TL'dir. Yıl içinde 13.495.871,37 TL gelir elde edilmesine karşılık 13.051.702,66 TL gider gerçekleşmiş olup 2024 yılına 2.865.032,08 TL devredilmiştir.

#### **1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi**

5018 sayılı Kanuna tabi Özel Bütçeli bir idare olan Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nün mali iş ve işlemleri Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülmektedir. Kurumun Muhasebe hizmetleri Hazine ve Maliye Bakanlığının "Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi" (BKMYBS) üzerinden yürütülmektedir. Kurumun mali raporları aynı sistem üzerinden üretilmektedir.

MTA mali işlemlerini 5018 sayılı Kanun ile belirlenmiş muhasebeleştirme ve raporlama kurallarına göre gerçekleştirmektedir. 5018 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında;

*"Muhasebe sistemi; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak ve malî raporların düzenlenmesi ile kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak şekilde kurulur ve yürütülür.*

*Kamu hesapları, kamu idarelerinin gelir, gider ve varlıkları ile malî sonuç doğuran ve öz kaynağın artmasına veya azalmasına neden olan her türlü işlemlerle garantilerin ve yükümlülüklerin belirlenmiş bir düzen içinde hesaplara kaydedilerek, yönetim ve denetim yetkilileriyle kamuoyuna gerekli bilgilerin sağlanması amacıyla tutulur"* denilmektedir.

Çerçeve hesap planı ile düzenlenecek mali raporların şekil, süre ve türleri 5018 sayılı Kanun'un 49 ve 80'inci maddelerine dayanılarak düzenlenip yürürlüğe konulan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği (GYMY) ile belirlenmiştir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer



belgeler dikkate alınarak yürütölüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- Öz kaynak değişim tablosu,
- Bütçelenen ve gerçekleşen tutarların karşılaştırma tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan Bilanço ve Faaliyet Sonuçları Tablosuna verilmiştir.

## **2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU**

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

## **3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU**

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

#### **4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI**

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

#### **5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve buna bağlı olarak çıkarılan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin kurulması zorunlu hale gelmiştir.

İç kontrolün işleyişi ile ilgili ayrıntılı hükümler, 26.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan rehberlerle belirlenmiştir. 2023 yılı denetimi kapsamında, mezkûr mevzuat çerçevesinde, MTA Genel Müdürlüğü iç kontrol sistemi aşağıdaki şekilde değerlendirilmektedir:

---

---

## **Kontrol Ortamı Standartları**

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

26.01.2022 tarih ve 184316 sayılı Makam Oluru ile İç Denetim Birim Başkanlığı tarafından hazırlanan "MTA Genel Müdürlüğü Hassas Görev Belirleme Rehberi" yürürlüğe girmiştir. Kurumun tüm birimlerinin katılımlarıyla hazırlanan MTA Genel Müdürlüğü Risk Yönetimi Eylem Planı ile Hassas Görev Envanteri İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu tarafından son hali verilerek 13.12.2022 tarih ve 272448 sayılı Makam Oluru ile onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Kalite Yönetim Sistemi kapsamında Kurum personeline "Çalışan Memnuniyet Anketi" ve Kurum müşteri ihtiyaç ve beklentilerini ölçmeye yönelik "Müşteri Memnuniyeti Anketi" düzenli aralıklarla yapılmaktadır. Hizmet Standartları ve Hizmet Envanteri Tablosu güncellenmektedir.

## **Risk Değerlendirme Standartları**

İdare, kendi birimleri ve personelinin katkılarıyla içerik olarak mevzuata uygun stratejik plan hazırlamış ve en son hazırlanan 2019-2023 Stratejik planı yürürlüğe konulmuştur.

Kurum bütçesinin performans hedefleri ve faaliyetlerle ilişkilendirildiği, Stratejik Plan kapsamında, Kurumun Stratejik Riskleri kurum personelinin katılımıyla Politik, Ekonomik, Sosyal, Teknolojik, Yasal, Çevreci (PESTLE) analizi ile belirlenmiştir.

26.04.2022 tarih ve 2022/7 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Genelgesi ile başlatılan 2024-2028 Stratejik Plan hazırlıkları kapsamında Stratejik Planlama ekibi tarafından gerekli çalışmalar yapılmış olup 2024-2028 Stratejik Plan Taslağı hazırlanarak 10.11.2023 tarihinde Strateji Geliştirme Kurulunun Onayına sunulmuş, hazırlanan Taslak Stratejik Plan 15.11.2023 tarihinde Enerji ve Tabii kaynaklar Bakanlığına gönderilmiştir.

İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır.

2019-2023 yıllarını kapsayan stratejik planında yer alan amaçlar doğrultusunda belirlenen hedeflere ilişkin Kurumun karşılaştacağı riskler ile risk önleyici, düzeltici ve etki azaltıcı kontrol faaliyetleri belirlenmiştir. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı tarafından; Genel Müdürlüğün risk yönetimi stratejisinin belirlenmesi, risk yönetimine ilişkin organizasyon yapısının oluşturulması, risklerin tespit edilmesi, değerlendirilmesi, gözden geçirilmesi ile izleme ve raporlama prosedürlerinin belirlenmesine yönelik hazırlanan Risk Strateji Belgesi olarak yürürlüğe konulan Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Kurumsal Risk Yönetimi Yönergesine uygun olarak hazırlanan “Risk Yönetimi Uygulama Rehberi” yürürlüğe girmiştir.

“Birim Risk Yönetimi Eylem Planı”, “Kurum Risk Yönetimi Eylem Planı” ve “Hassas Görev Envanteri Formu” belgelerinin hazırlanması sonucunda “Kurum Hassas Görev Envanteri” 20.12.2023 tarih ve 379216 sayılı Makam Olur’u ile güncellenerek yürürlüğe girmiştir.

### **Kontrol Faaliyetleri Standartları**

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiş, iş akış süreçleri belirlenmiştir.

İdarenin yaptığı görevlendirmelerde, görevler ayrılığı ilkesini dikkate aldığı, Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmalarının yapıldığı, personelin işe alınması, yer değiştirilmesi, görevde yükselmesi ve disiplin işlemlerinin genel mevzuat hükümlerine göre yapıldığı, bu hususlara yönelik insan kaynakları politikası belirlendiği, hassas görevlere ilişkin prosedürlerin belirlendiği, ihtiyaç analizine dayalı hizmet içi eğitim planlamasının yapıldığı görülmüştür.

Yetki devirleri ve sınırları İmza Yetkileri Yönetmeliği çerçevesinde yazılı olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte Kurum imza yetkileri yönetmeliğinin güncelleme çalışmaları oluşturulan komisyon marifetiyle devam etmektedir. Her yıl Merkez Harcama Birimleri tarafından Bölge Müdürlüklerine arazi kamplarının iş ve işlemlerine yönelik olarak harcama ve ihale yetkisi devri Makam Olur’u ile yapılmaktadır. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur. Kurumun 2008/8 sayılı Taşınır Mal Yönetmeliğinin Uygulanması ile ilgili Genelgesi mülga edilerek güncel mevzuat ve Kurumun ihtiyaçlarına uygun olarak hazırlanan 2023/5 sayılı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Taşınır İşlemleri Genelgesi yürürlüğe girmiştir.

Bölge Müdürlükleri Ödeme Emri Belgesi ve eki belgelerin standart bir şekilde oluşturulmasına yönelik yapılan çalışmalar ve eğitim sonucunda harcama türü düzeyinde hazırlanan 13 adet Ön Mali Kontrol ve İnceleme Formu yürürlüğe girmiş olup anılan formlar Kalite Yönetim Sistemi kapsamına alınarak yayımlanmıştır. Kamu idaresi ön mali kontrole ilişkin faaliyetlerini Kurum içi düzenlemeleri (Genelgeler, Kalite Yönetim Sistemi dokümanları vb.) ile yürütmektedir.

### **Bilgi ve İletişim Standartları**

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği'ne uygundur.

Bilimsel Dokümantasyon ve Tanıtma Dairesi Başkanlığı tarafından kayıt ve dosyalama sisteminin güncel ve güvenilir olması için çalışmalar yürütüldüğü gözlemlenmiştir. Kurumda yapılan denetimlerde maden arama, araştırma, analiz gibi pek çok ARGE faaliyeti ile satın alma ve ön muayene/kabul/kontrol işlemleri başta olmak üzere yönetsel konuların çoğunda ihtiyaç olan tüm kurumca kullanılabilir bir yönetim bilgi sistemi veya maden ARGE faaliyetleri için süreci tamamen kapsayıcı bir intranet sisteminin oluşturulması ihtiyacının olduğu gözlenmiştir.

Kurumun başlıca görev alanında yer alan jeoloji araştırma faaliyetleri; ülkemiz doğal kaynaklarının aranması ve araştırılmasına yönelik jeolojik özelliklerin tespiti, maden aramacılığı, enerji hammadde aramacılığı, doğa kaynaklı afet ve çevre kirliliği ve buna benzer Kurum görev tanımlarını kapsayan birçok çalışmalara alt yapı oluşturmak üzere; yer kabuğu yapısının ve jeodinamik evriminin anlaşılmasına yönelik stratigrafi, tektonik, sedimantoloji, paleontoloji, petrografi, petroloji, uzaktan algılama alt bilim dallarında yapılan çalışmalar ile birlikte; deprem jeolojisi kapsamında aktif tektonik, paleosismoloji, aktif volkan izleme ve sismo-tektonik konularında yapılan güncel jeolojik çalışmaların yapıldığı pek çok madencilik ve ARGE sürecinde; kapsayıcı bir yönetim bilgi sistemi veya maden ARGE yönetim sistemi şeklinde bir programın oluşturulması, kamp şeflikleri-kamplar-Bölge Müdürlükleri-Merkez Birimleri arasındaki iletişimin daha etkin ve hızlı gerçekleştirilmesi ihtiyacı gözlemlenmiştir.

İdare faaliyet raporlarının kurumun web sitesinde yayınlandığı, Kurumda Standart Dosya Planına uygun şekilde belgelerin dosyalanıp arşivlendiği, ayrıca Elektronik Belge Yönetim Sistemi Belgenet üzerinde de aynı uygulamanın yapıldığı, mevcut bilgi yönetim sistemlerinin bilgi güvenliğini ve yedekleme gerekliliklerini sağlayacak şekilde dizayn edilip

ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemine sahip olan Kurumun buna uygun şekilde güvenlik ve yedekleme prosedürlerini oluşturduğu, 29.11.2017 tarihli ve 2981 sayılı Bakanlık Oluru ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bünyesinde başlayan konsolidasyon çalışmalarının Kurumu da kapsayan bölümünün 2024 yılı sonuna kadar tamamlanmasının planlandığı, Bakanlık bünyesinde ve Bakanlık tarafından belirlenen mevkiide Felaket Kurtarma Merkezinin kullanılmaya başlanılacağı, Kurum tarafından gerekli koordinasyonun sağlanarak sürecin yürütüldüğü görülmüştür.

### **İzleme Standartları**

İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu Makam Olur'u ile kurulmuş olup MTA Genel Müdürlüğü İç Kontrol Yönergesi kapsamında görev ve sorumluluklar belirlenmiştir.

Her yıl İç Kontrol Sistemi Değerlendirme Raporu hazırlanarak Üst Yöneticiye sunulmaktadır.

İç Denetim Birimi Başkanlığında 6 adet iç denetçi bulunmaktadır. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim ve raporlama çalışmaları mevcut olup her iç denetim faaliyetinde iç kontrol sisteminin yeterliliği değerlendirilmektedir.

## **6. DENETİM GÖRÜŞÜ**

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

## **7. DENETİM BULGULARI**

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

### **A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR**

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

---

---

## **BULGU 1: Katma Değer Vergisine İlişkin Hatalı Uygulamalar Neticesinde Kurum Hesaplarında Yüksek Tutarlı ve Sürdürülemez Boyutta Devreden Katma Değer Vergisi Oluşması**

Ticari faaliyet kapsamına girmeyen mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin ödenen katma değer vergisinin (KDV) indirim konusu yapılmasının mümkün olmamasına rağmen 191 İndirilecek KDV hesabına kaydedilmek suretiyle indirim konusu yapıldığı tespit edilmiştir. Buradan hareketle, yapılan harcamaların katma değer vergisi ile ilişkisinin doğru kurulmaması sonucunda indirilecek katma değer vergisinin yüksek boyutlara ulaşip verginin dönemler arasında yüksek tutarlı olarak devretmesine sebebiyet verildiği görülmüştür.

Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü, Enerji Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kurum olup, “Özel Bütçe” 5018 sayılı Kanun’un “Bütçe türleri ve kapsamı” başlıklı 12’nci maddesinde *“bir bakanlığa bağlı veya ilgili olarak belirli bir kamu hizmetini yürütmek üzere kurulan, gelir tahsis edilen, bu gelirlere harcama yapma yetkisi verilen, kuruluş ve çalışma esasları kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenen”* kamu idaresi olarak tanımlanmıştır.

Kurum, çerçevesi mevzuatla çizilmiş olan görev alanında, yaptığı faaliyetler ile kamu hizmeti yürütmektedir. Bu kapsamda, merkezi yönetim bütçe kanunu ile kendisine verilen bütçe ile harcamalarını finanse etmektedir. Yapılan harcamaların katma değer vergisi açısından kamu hizmeti olarak ele alınması gerekmektedir. Nitekim, bu durum katma değer vergisi mevzuatında da açıkça düzenlenmiştir.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu’nun “Verginin konusunu teşkil eden işlemler” başlıklı 1’inci maddesinde; “Türkiye’de yapılan aşağıdaki işlemler katma değer vergisine tabidir” denildikten sonra, *“1. Ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler”* ifadelerine yer verilmiş ve devamında Kamu Kurumlarınınca sunulanlar ile ilgili olarak ise;

“... ”

*g) Genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetleri,*

...

*Ticari, sınai, zirai faaliyet ile serbest meslek faaliyetinin devamlılığı, kapsamı ve niteliği Gelir Vergisi Kanunu hükümlerine göre; Gelir Vergisi Kanununda açıklık bulunmadığı hallerde, Türk Ticaret Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine göre tayin ve tespit edilir.*

*Bu faaliyetlerin kanunların veya resmi makamların gösterdiği gerek üzerine yapılması, bunları yapanların hukuki statü ve kişilikleri, Türk tabiyetinde bulunup bulunmaması, ikametgah veya işyerlerinin yahut kanuni merkez veya iş merkezlerinin Türkiye'de olup olmaması işlemlerin mahiyetini değiştirmez ve vergilendirmeye mani teşkil etmez.”*

ifadelerine yer verilmiştir. Buna göre yasal metinden de anlaşılacağı üzere kamu kurumlarınca sağlanan ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikte olmayan teslim ve hizmetler KDV'nin konusuna girmemektedir.

Nitekim söz konusu madde ile yapılan düzenlemenin ayrıntısı, Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği'nin verginin konusuna ilişkin “Kamu Kurum ve Kuruluşları, Dernek ve Vakıflar ile Mesleki Kuruluşların Vergilendirilmesi” başlıklı (I/B-2) bölümünde açıkça yer almıştır. Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği'nin “Kamu Kurum ve Kuruluşları, Dernek ve Vakıflar ile Mesleki Kuruluşların Vergilendirilmesi” başlıklı bölümünde; “3065 sayılı Kanunun (1/3-g) maddesinde sayılan; genel bütçeye dâhil idareler, özel bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birlikler, üniversiteler, dernek ve vakıflar ile her türlü mesleki kuruluşların ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyet kapsamına girmeyen, kuruluş amaçlarına uygun teslim ve hizmetleri vergiye tabi değildir.” ifadesi ile bahse konu husus daha net bir şekilde açıklanmıştır.

3065 sayılı Yasa'nın "Vergi indirimi" başlıklı 29/1'inci maddesinde, mükelleflerin, yaptıkları vergiye tabi işlemler üzerinden hesaplanan KDV'den, bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça, faaliyetlerine ilişkin olarak kendilerine yapılan teslim ve hizmetler sırasında hesaplanan KDV ile ithalat sırasında ödenen KDV'yi indirebilecekleri hükme bağlanmıştır. Ancak; mezkûr Kanun'un 30/a maddesine göre, vergiye tabi olmayan veya vergiden istisna edilmiş bulunan malların teslimi ve hizmet ifası ile ilgili alış vesikalarında gösterilen veya bu mal ve hizmetlerin maliyetleri içinde yer alan KDV'nin indirimi mümkün değildir. Ayrıca yine mezkûr Kanunun 33/1'inci maddesinde "Bu Kanuna göre indirim hakkı tanınan işlemlerle indirim hakkı tanınmayan işlemlerin bir arada yapılması halinde, fatura ve benzeri vesikalarda gösterilen katma değer vergisinin ancak indirim hakkı tanınan işlemlere isabet eden kısmı



*indirim konusu yapılır."* denilmiştir. Bu hüküm ve açıklamalar çerçevesinde Kurumun indirilecek KDV ve dolayısıyla Devreden KDV uygulamalarının hatalı olduğu açıkça görülmektedir.

Kurum, maden arama faaliyetlerinde yaptığı işlemleri üç farklı biçimde gerçekleştirmektedir. Bunları şu şekilde sınıflandırmak mümkündür:

- Kurumun kendi ruhsat sahasında, kurumun bütçe imkanlarıyla gerçekleştirilen maden arama faaliyetleri,
- Kurumun kendi ruhsat sahasında, sondaj hizmeti satın alarak gerçekleştirilen maden arama faaliyetleri,
- Başka ruhsat sahasında, kurumun kendi imkanlarıyla, ücret karşılığında sağladığı maden arama faaliyetleri,

Yer verilen maden arama faaliyetlerinin gerçekleştirme biçimine göre, yapılan harcamaların katma değer vergisi karşısındaki durumu da değişiklik göstermektedir. Kurumun, kendisine mevzuatla verilen kamu hizmetini gerçekleştirmek için kendi ruhsat sahasında, kendi bütçe imkanlarıyla yaptığı faaliyet katma değer vergisinden istisna, özel sektöre ya da başka bir kamu kurumuna ücret karşılığında sağladığı maden arama faaliyetleri ise katma değer vergisinin doğmasını gerektirmektedir.

Ancak, Kurum'un katma değer vergisi uygulamasında yukarıda açıklanan faaliyetin niteliği dikkate alınmadan, bütün harcamalar katma değer vergisine tâbiymiş gibi ele alınmaktadır. Bunun sonucu olarak, katma değer vergisinin muhasebeleştirilmesinde kullanılan hesaplar yanlış kullanılarak, mali tabloların hatalı sonuçlar üretmesine sebebiyet verilmektedir.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "191 İndirilecek katma değer vergisi hesabı" başlıklı 125'inci maddesinde, bu hesabın; "*katma değer vergisi mükellefi kamu idarelerince katma değer vergisi mükellefiyetine konu mal ve hizmet satın alınması sırasında ilgililere ödenen katma değer vergisi*" için, "391 Hesaplanan katma değer vergisi hesabı" başlıklı 303'üncü maddesinde ise, bu hesabın; "*katma değer vergisi mükellefi kamu idarelerince teslim edilen mal veya ifa edilen hizmetler üzerinden hesaplanan katma değer vergisi*" için kullanılacağı belirtilmiştir. Buna ek olarak, ay sonlarında bu iki hesabın birbirine mahsup edilip, verginin ödenmesi ya da devretmesine yönelik belirlemenin yapılacağı ifade edilmektedir. Hesaplanan KDV'nin, İndirilecek KDV'den büyük olması neticesinde kalan tutarın 360 Ödenecek Vergi Fonlar Hesabı'na kaydedilip ödenecek vergi olarak

muhasebeleştirileceği, tersi durumda ise 190 Devreden Katma Değer Vergisi Hesabı'na kaydedilip diğer dönemlere devredeceği düzenlenmiştir.

Kamu idaresinde, faaliyet ayrıştırması yapılmayıp bütün harcamalardan doğan katma değer vergisi 191 İndirilecek KDV hesabında muhasebeleştirilmektedir. Aynı ölçüde 391 Hesaplanan KDV oluşmadığı için 190 no'lu hesaba aktarılan Devreden KDV tutarları yüksek boyuta ulaşmaktadır.

2022 yılı denetiminde de aynı husus bulgu konusu edilmiş olup bulguya dayanak teşkil eden 31.12.2022 tarihi itibarıyla KDV hesaplarının görünümü şu şekildeydi:

**Tablo 4: 2022 Yıl Sonu KDV Hesaplarının Görünümü**

Hesap Adı	Borç Toplamı	Alacak Toplamı	Kalan Tutar
191 İndirilecek KDV	159.852.127,77	159.852.127,77	0,00
391 Hesaplanan KDV	90.605.151,50	90.605.151,50	0,00
190 Devreden KDV	288.988.047,95	22.248.086,69	266.739.961,26

2023 yılında yapılan denetimde, hatalı uygulamanın devam ettiği görülmüştür. 31.12.2023 tarihi itibarıyla katma değer vergisi hesaplarının görünümü şu şekilde oluşmuştur;

**Tablo 5: 2023 Yıl Sonu KDV Hesaplarının Görünümü**

Hesap Adı	Borç Toplamı	Alacak Toplamı	Kalan Tutar
191 İndirilecek KDV	673.061.860,15	673.061.860,15	0,00
391 Hesaplanan KDV	143.670.341,22	143.670.341,22	0,00
190 Devreden KDV	520.948.232,45	30.153,80	520.918.078,65

190 Devreden KDV hesabının borç kalanında yer alan ve dönemler itibarıyla aktarılan tutarın 1 yılda 266.739.961,26 TL'den 520.918.078,65 TL'ye ulaşarak %100'e yakın bir oranda artış gösterdiği görülmektedir. Bu durum, KDV hesabının hatalı kullanımının sürdürülemez olduğunun bir diğer göstergesidir.

Yer verilen mevzuat ve yapılan açıklamalardan görüldüğü üzere, Kurumun katma değer vergisi yönetiminde mevzuatta belirtilen hususlara uyulmaması ile birlikte hatalı uygulamalar neticesinde devreden katma değer vergisi tutarları sürdürülemez boyuta ulaşmış olup, bilançoda yer alan katma değer vergisi hesaplarının olması gereken sonucu yansıtması için 190-191-391 No.lu hesap kodlarında kayıtların mevzuat ve muhasebe standartlarına uygun yapılması gerekmektedir.

## B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

### **BULGU 1: Kurumda Toplu Sözleşme Kapsamında Sadece Belirli Personele Tanınan Giyim Yardımının Tüm Personele Yapılması ve Aynı Olması Gereken Yardımın Nakit Benzeri İşleme Dağıtılması**

Kurumda yapılan denetimlerde koruyucu giyim malzemesi yardımlarının aynı olarak verilmesi yerine PTT Kart üzerinden verildiği, söz konusu yardımların açık arazi şartlarında sahada görev alan-almayan ayrımı yapılmaksızın tüm personele verildiği tespit edilmiştir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü merkez Genel Müdürlük yerleşkesi ve 13 Bölge Müdürlüğünden oluşmakta olup personeli ilgili mevzuatı çerçevesinde ülke genelinde maden arama ve tetkik faaliyetleri nedeniyle geçici olarak görevlendirilmektedir.

4688 Sayılı Kamu Görevlileri ve Toplu Sözleşme Kanununun hükümleri uyarınca kamu görevlilerini kapsayan 6'ncı Dönem Toplu Sözleşmenin onuncu bölümü olan Enerji Sanayi ve Madencilik Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşmenin “ Koruyucu Giyim Malzemesi” başlıklı 1'inci Maddesinde “*Bu hizmet kolu kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların fabrika, atölye, laboratuvar, maden ocakları, sanayi tesisleri ve akaryakıt istasyonları ile petrol boru Hatları veya açık arazi şartlarında görev yapan personeline, hizmetin gereği olarak görev esnasında giyilmesi gereken koruyucu giyim malzemesi aynı olarak verilir. Giyim malzemelerinin standartları ile hangi personele ne kadar süreyle verileceği ve nasıl muhafaza edileceği hususları ile bu malzemelerin kullanımına ilişkin usul ve esaslar kurumlar ve yetkili sendika tarafından birlikte belirlenir.*” denilmektedir.

Buna göre “aynı” Koruyucu Giyim Malzemesi (KGM) alma-verme şartları şunlardır.

- İlgili kurum veya kuruluş Enerji Sanayi ve Madencilik Hizmet Kolu kapsamında bulunan kurum ve kuruluşlardan olmalıdır.
- Yardıma muhatap personel fabrika, atölye, laboratuvar, maden ocakları, sanayi tesisleri ve akaryakıt istasyonları ile petrol boru hatlarında görev yapan personel olmalıdır.
- Veya açık arazi şartlarında görev yapan personel olmalıdır.
- Yardım hizmetin gereği olarak verilmelidir.

- Verilecek aynı malzeme görev esnasında giyilmesi gereken koruyucu giyim malzemesi türünden olmalıdır.

- Koruyucu Giyim Malzemesi (KGM) aynı olarak verilmelidir.

Yapılan denetimlerde ise,

MTA’da 2023 yılında KKD (Kişisel Koruyucu Donanım ve Demirbaş Giyim Eşyası) yardımı dağıtımının, 4734 Kamu İhale Kanunu 3/o istisna maddesi kapsamında PTT A.Ş. ile yapılan sözleşme karşılığında ve PTT tarafından her bir personel için tahsis edilen “PTT karta” yüklenen limit çerçevesinde, personelin giyim malzemesinin kartın geçtiği AVM ve mağazalardan alışveriş sırasında karşılanması usulüyle yapıldığı,

Bu şekilde personele yapılan yardımın kişi başı belli bir tutarda olduğu

PTT Kart ile kişi başına olacak şekilde tanımlanmış tutar karşılığında hangi giyim malzemesi alındığına dair bir kontrol yapılmadığı,

Söz konusu meblağın yukarıda sayılan şartlardan olan “**Fabrika, atölye, laboratuvar, maden ocakları, sanayi tesisleri ve akaryakıt istasyonları ile petrol boru hatlarında görev yapan personel olacak veya açık arazi şartlarında görev yapan personel olacak**” şartını sağlayan personel olup olmadığına bakılmaksızın merkezi birimlerde çalışan üst yönetim kademesi dahil kadro ve görev unvanı, çalışma koşulları v.b. hiçbir ayırım gözetmeksizin tüm personele dağıtıldığı,

2023 yılı görevlendirme belgeleri ile bu şekilde PTT Kart üzerinden giyim yardımı alanların sayısal bilgileri üzerinden yapılan denetimde bazı personelin Toplu Sözleşme çerçevesinde hiç görevlendirmesi olmaksızın, bazılarının da görevlendirme şartlarının Toplu Sözleşmede belirtilen mahallerden olma şartını taşımamasına rağmen giyim yardımından yararlandığı,

Bu şekilde 2023 yılında sahada hiçbir görev almamış kişiler bulunduğu ve bu kişilere de sahada zorlu ve riskli ortamda görevlendirilenler ile aynı haklar tanındığı, bu uygulamanın farklı ortamlarda çalışan personeller arasında mukayesesinde çok daha dezavantajlı ortamlarda çalışan personel aleyhine adaletsiz bir durum da arz ettiği,

İlgili yardımın yukarıda sayılan şartlara haiz **yani sadece fabrikada, laboratuvar veya maden ocağı gibi çalışan açısından korunulması gereken ve zorluk içeren ortamda veya sahada çalışan personele** verilmesi bunun dışındaki bu gibi ortamlarda hiç çalışmayan,

çalışması da beklenmeyen personelin böyle bir yardıma konu edilmemesi gerekirken sahada hiç görev almamasına rağmen diğer personellerin de PTT Kart üzerinden giyim yardımından faydalandırıldığı,

PTT Kart üzerinden giyim yardımı dağıtımını uygulamasının önceki senelerde de yapıldığının anlaşıldığı, sahada çalışan-çalışmayan ayırt etmeksizin tüm personele PTT Kart üzerinden sağlanan bu imkanın her yıl tekrar edilerek adeta bir maaş unsuru ve kazanılmış özlük hakkı algısına sebep olacak şekilde yapıldığı,

PTT Kart ile alışveriş yapılabilecek firmaların listesi incelendiğinde koruyucu giyim malzemesi temin edemeyecek firmaların bulunduğu, söz konusu firmaların daha çok günlük giyim malzemesi tedariki ile iştigal ettiği,

tespit edilmiştir.

Kurum cevabında Toplu Sözleşmenin ilgili maddesinde ana kapsam sınırlaması hükmünden sonra usule ilişkin devam eden cümlede yer alan “Giyim malzemelerinin standartları ile hangi personele ne kadar süreyle verileceği ve nasıl muhafaza edileceği hususları ile bu malzemelerin kullanımına ilişkin usul ve esaslar kurumlar ve yetkili sendika tarafından birlikte belirlenir.” ifadeden hareketle koruyucu giyim malzemelerinin hangi personele verileceği ve bu malzemelerin kullanımına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi kurumlar ve yetkili sendikaya bırakılmış bir yetki olduğu gerekçesiyle bu malzemenin karta yüklenen meblağlar üzerinden sahada görev alan almayan tüm personele verilebileceği iddia edilmekteyse de bu iddia Toplu Sözleşmenin ana kapsam sınırlaması yapılan “Bu hizmet kolu kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların fabrika, atölye, laboratuvar, maden ocakları, sanayi tesisleri ve akaryakıt istasyonları ile petrol boru Hatları veya açık arazi şartlarında görev yapan personeline, hizmetin gereği olarak görev esnasında giyilmesi gereken koruyucu giyim malzemesi aynı olarak verilir.” Metnine açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Kurum cevabında “koruyucu giyim malzemelerinin imza karşılığında her bir personele aynı olarak tesliminin yapılması sağlanmıştır.” İfadesi kullanılmıştır ancak gerçekte Kurumda koruyucu giyim malzemesi temin uygulaması yukarıda detaylı şekilde açıklandığı üzere PTT tarafından her bir personel için tahsis edilen “PTT karta” yüklenen limit çerçevesinde, personelin giyim malzemesinin kartın geçtiği AVM ve mağazalardan alışveriş sırasında karşılanması usulüyle yapıldığı tespit edilmiştir.

Kurum cevabında Kurum personelinin yetki ve sorumlulukları çerçevesinde görev

mahalli dışında deprem ve maden kazaları gibi olaylar dahil her an görevlendirilebileceği, koruyucu giyim malzemesi teminindeki mevcut uygulamanın aksi durumlarında yaşanabilecek zaman ve iş gücü kayıpları, hizmetlerin aksamasına yol açabilecek ve Kurumdan beklenen faaliyetlerin yerine getirilememesine sebep olabileceği ifade edilmişse de bulgu içeriğinde sahada görev alacak personele “koruyucu giyim malzemesi temin edilmesin” şeklinde bir ifade veya bu yoruma sebep olabilecek bir tespit yer almamaktadır.

Kurum cevabında bazı mahkeme kararlarından bahsedilmektedir. Öncelikle 6085 sayılı Sayıştay Kanunu’nun 78’inci maddesinin son fıkrasında açıkça “*Adli, idari ve askeri mahkemelerce verilen hükümler, Sayıştayın denetim yapmasına ve hükme bağlamasına engel değildir.*” Denilmektedir. Dolayısıyla ilgili mahkeme kararlarının Sayıştay denetiminin yürütülmesi açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bununla birlikte cevapta gönderilen mahkeme kararlarının detayına bakıldığında aslında mahkeme kararlarının bulguyu destekler mahiyetinde olduğu da görülmektedir. Şöyle ki DSİ 10. Bölge Müdürlüğü avukatlarının koruyucu giyim malzemesi taleplerine yönelik açmış oldukları davaya ilişkin, Diyarbakır 2. İdare Mahkemesi tarafından verilen (E.2015/510, K.2015/1076) ve Danıştay 12. İdaresince (E.2018/7543, K.2022/599) onanan kararda açıkça “...*Bu durumda; yukarıda yer verilen mevzuat ve Avukat ünvanlı personelin arazide de görev yaptığı gözönüne alındığında Devlet Su İşleri 10.Bölge Müdürlüğünde Avukat olarak görev yapan davacılar, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile yetkili sendika olan Enerji Bir-Sen arasında koruyucu gıda ve koruyucu giyim malzemesi taleplerine ilişkin olarak imzalanan mutabakat tutanagında Avukat ünvanlı personele yer verilmemesi suretiyle koruyucu giyim malzemesi yardımı yapılmamasına ilişkin işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır. Açıklanan nedenlerle, dava konusu islemin iptaline*” denilerek arazide görev yapan avukatların da bu imkanlardan yararlanabileceği ifade edilmiştir.

Özele 4688 Sayılı Kamu Görevlileri ve Toplu Sözleşme Kanunu’nun hükümleri uyarınca kamu görevlilerini kapsayan 6’ncı Dönem Toplu Sözleşmenin onuncu bölümü olan Enerji Sanayi ve Madencilik Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşmenin “Koruyucu Giyim Malzemesi” başlıklı 1’inci Maddesindeki açık hükme aykırı ve aynı zamanda sahada zorlu ve riskli ortamlarda çalışan personel ile böyle bir riske maruz kalmayan Genel Müdürlük Merkezde çalışan personel arasında ayırım gözetmeyen hatalı uygulamaya ivedilikle son verilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak bulguda detaylıca anlatılan hatalı uygulamanın önlenmesi adına,

1. Söz konusu yardımın Toplu Sözleşmenin “**Koruyucu Giyim Malzemesi**” başlıklı 1’inci maddesindeki açık hüküm gereği **ayni olarak verilmesi** yani kurumlar tarafından ilgili giyim malzemesinin ihale yoluyla temin edilerek personele dağıtılması ve böylece PTT kart üzerinden kontrolü mümkün olmayacak şekilde personel tarafından KGM dışında başkaca giyim malzemesi teminine yarayacak bir kaynak transferinin önüne geçilmesi,

2. İlgili yardımın Bulguda sayılan şartlara haiz **yani sadece fabrikada, laboratuvar veya maden ocağı gibi çalışan açısından korunulması gereken ve zorluk içeren ortamda veya sahada çalışan personele** verilmesi bunun dışındaki bu gibi ortamlarda hiç çalışmayan, çalışması da beklenmeyen personelin böyle bir yardıma konu edilmemesi,

3. Sahada çalışan-çalışmayan ayırt etmeksizin tüm personele PTT Kart üzerinden sağlanan bu imkanın her yıl tekrar edilerek adeta bir maaş unsuru ve kazanılmış özlük hakkı algısına sebep olacak şekilde yapılmaması, gerekmektedir.

## **BULGU 2: Sondaj Hizmet Alım İşlerinde Bazı Hatalar Bulunması**

Kamu İdaresi tarafından ihale edilen sondaj hizmet alım işlerinde, süre uzatımı ve teknik şartname düzenlenmesi konularında mevzuata uygun olmayan işlemler görülmüştür.

Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğüne maden aramaları kapsamında yapılan sondaj hizmet alım işleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 3’üncü maddesinin (f) bendine göre istisna kapsamında yapılmaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nu 3’üncü maddesinin (f) bendi çerçevesinde İstisna kapsamında yapılacak alımlarda uygulanmak üzere, 23 Temmuz 2020 tarih ve 31194 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararı ile “*Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 Üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Usul ve Esaslar*” düzenlenmiştir.

Usul ve Esaslar’ın “Hüküm bulunmayan haller” başlıklı 43’üncü maddesinde bu Usul ve Esaslarda hüküm bulunmayan hallerde, bu Usul ve Esaslara aykırı olmamak kaydıyla 4734 sayılı Kanun ile 4735 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuat hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir.

Usul ve Esaslar'ın "idarece düzenlenecek belgeler" başlıklı 36'ncı maddesinde tip sözleşme idare tarafından düzenleneceği belirtildiğinden MTA tarafından Tip Sözleşme düzenlenmiştir.

#### **A) Dini Bayramlar ve Dini Bayramlara Ek Olarak Verilen İdari İzinler İçin Cezasız Süre Uzatım Kararı Verilmesi**

Sondaj hizmet alım işlerinde dini bayramlarda çalışma yapılmaması nedeniyle cezasız süre uzatımı verildiği görülmüştür.

Usul ve Esaslar uyarınca düzenlenen Tip Sözleşme'nin "süre uzatımı verilecek haller ve şartları" başlıklı maddesinde süre uzatımına ilişkin bu maddede sayılanlar haricindeki diğer hususlarda Genel Şartnamenin ilgili hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir.

Hizmet İşleri Genel Şartnamesi'nin "İşin süresi ve uzatılması" başlıklı 35'inci maddesinde "*Sözleşmesinde işin tamamlanması için sözleşme tarihinden başlayarak belli bir tarih ve süre belirlenen ve başkaca kayıt bulunmayan işlerde, işin yapılması için tespit olunan döneme rastlayan kış aylarının ve resmî tatil günlerinin etkisi de göz önünde tutulmuş sayılacağından yüklenici, çalışmadığı bu gibi günleri öne sürerek süre uzatılması isteğinde bulunamaz.*" denilmektedir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin "Kamu İhale Kurumu tarafından belirlenen mücbir sebep halleri" başlıklı 25.3.5.inci maddesinde, süre uzatımı talep edilen durumların mücbir sebep olarak kabul edilmesi için talep edilen durumun yükleniciler açısından öngörülmezlik ve önlenemezlik kriterlerini taşıması gerektiği belirtilmektedir.

İdare tarafından yapılan sondaj hizmet alımları incelendiğinde süresi dini bayramlara rastlayan işlerde cezasız süre uzatım kararı verildiği görülmüştür.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre süre uzatım kararı verilebilmesi için öngörülmezlik kriterinin gerçekleşmesi gerekmektedir. Dini bayram günleri öngörülmez tarihler olmadığından ihaleye verilen tekliflerde resmî tatil günlerinin etkisinin de göz önünde tutulmuş sayılması uygun olup bu tarihlere ilişkin cezasız süre uzatımı verilmemesi gerekir.



---

---

**B) Olumsuz Hava Koşulları Nedeniyle Çalışma Yapılamayan Günler İçin Cezasız Süre Uzatımı Verileceğine İlişkin Hükümün, Sözleşmenin Süre Uzatımı Düzenleyen Maddesinde Yer Almaması**

Olumsuz hava koşulları (kar, don, şiddetli yağmur, sel) nedeni ile çalışma yapılamaması halinde, çalışma yapılamayan günlerin sözleşme süresi sonuna cezasız ek süre olarak ilave edileceğine ilişkin teknik şartname hükümünün sözleşmelerin “süre uzatımı verilecek haller ve şartları” başlığı altında yer almadığı görülmüştür.

Usul ve Esaslar uyarınca düzenlenen Tip Sözleşme’nin “süre uzatımı verilecek haller ve şartları” başlıklı maddesinde süre uzatımına ilişkin bu maddede sayılanlar haricindeki diğer hususlarda Genel Şartnamenin ilgili hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir.

Hizmet İşleri Genel Şartnamesi’nin “İşin süresi ve uzatılması” başlıklı 35’inci maddesinde, ihaleye verilen tekliflerde işin yapılması için tespit olunan döneme rastlayan kış aylarının etkisinin de göz önünde tutulmuş sayılacağından, yüklenicinin çalışmadığı bu gibi günleri öne sürerek süre uzatılması isteğinde bulunamayacağı belirtilmektedir.

İdare tarafından düzenlenen sondaj hizmet alımları ile ilgili teknik şartnamelerin ilgili maddelerinde ise,

*“Olumsuz hava koşulları (kar, don, şiddetli yağmur, sel) nedeni ile çalışma yapılamaması halinde, çalışma yapılamayan günler sözleşme süresi sonuna cezasız ek süre olarak ilave edilecektir. Olumsuz hava koşulları nedeni ile çalışma yapılamayan sürenin (gün/günlerin) Kontrol Teşkilatı ve Firma tarafından düzenlenecek Tutanak ile tespit edilmesi ve Firmanın bu durumun meydana geldiği tarihten itibaren 20 (yirmi) gün içerisinde idareye yazılı olarak başvuruda bulunması zorunludur.”*

denilmektedir.

İdare tarafından sondaj hizmet alım işlerinde işin yapılması için tespit olunan döneme rastlayan kış aylarının etkisinin göz önünde tutulmadığı varsayılarak işin süreleri belirlenmekte, olumsuz hava koşulları (kar, don, şiddetli yağmur, sel) nedeni ile çalışma yapılamaması halinde çalışma yapılamayan günler için cezasız süre uzatımı verilmektedir.

Sondaj hizmet alımlarının süre uzatımlarına ilişkin hükümlerinde, teknik şartnameye madde eklenmek suretiyle genel hizmet alımlarında uygulanmakta olan genel hükümlerden farklı bir usul belirlenmiştir. Ancak İdare tarafından hazırlanan Tip Sözleşmenin “süre uzatımı

verilecek haller ve şartları” başlıklı maddesinde olumsuz hava koşulları nedeniyle çalışma yapılamaması halinde çalışma yapılamayan günler için cezasız süre uzatımı verileceğine ilişkin bilgi yer almamaktadır.

İhale dokümanında gereken saydamlığın sağlanması için süre uzatımı konusunda belirlenen usulün Tip Sözleşmelerin “süre uzatımı verilecek haller ve şartları” başlıklı maddesinde açıklanması uygun olur.

Sözleşmenin ilgili maddesinde süre uzatımına ilişkin detaylı bilgi verilmemesi ihaleye teklif verme aşamasında isteklileri yanıltabilecektir.

### **C) Sondaj Hizmet Alımlarının İhale Dokümanlarında Bulunan Sondaj Sayısı, Derinliği ve Konumlarına İlişkin Bilgiler ile Kabulü Yapılan İşlere Ait Fiili Durumların Uyuşmaması**

Sondaj hizmet alımlarının teknik şartnamesi ile belirlenen sondaj sayısı, derinliği ve konumlarına ilişkin bilgiler ile kabulü yapılan sondaj sayısı, derinliği ve konumlarında farklılıklar olduğu görülmüştür.

Hizmet Alımları Genel Şartnamesi’nin “Teknik dokümanı idare tarafından verilen işler” başlıklı 23’üncü maddesinde, sözleşme konusu işin proje veya bu mahiyette teknik dokümana dayalı olarak yaptırılması ihale dokümanında belirtilmiş ise, söz konusu işin, teknik dokümana uygun olarak yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Sondaj hizmet alım işlerinde sondaj makinelerinin sondaj konumlarına nakliyesi ve sondaj derinliği önemli maliyet unsurlarıdır. Sondaj derinliği arttıkça birim maliyetler artmaktadır. Dolayısıyla sondaj sayısı, derinliği ve konumları işin maliyetini etkilemektedir.

Yapılan incelemelerde ihale dokümanlarında belirlenen sondaj konumlarından farklı konumlarda, farklı derinliklerde ve farklı sayılarda sondaj hizmeti alındığı ancak bu değişikliklerin nedenlerine ilişkin açıklama yapılmadığı, görülmüştür.

2023 yılında 11 adet sondaj hizmet alımı bulunmakta olup sözleşmelerin toplam tutarı iş artışları hariç 127.670.000,00 TL olduğundan sondaj hizmet alımları önem arz etmektedir.

İhale dokümanında belirlenen şartlardan farklı şekilde gerçekleşen sondaj hizmet alım işlerinin kabul edilmesi ve değişikliğe ilişkin yeterli açıklama yapılmaması durumunun uygulamada risklere neden olabileceği düşünülmektedir.

İhale dokümanlarında belirlenen sondaj konumları ile fiilen yapılan sondaj konumları arasındaki uyumsuzlukların giderilmesi için ilgili ihale öncesi saha çalışmalarının, teknik çalışmalarının ve gereken diğer işlemlerin gerçekleştirilmesi uygun olur. Sondaj maliyetleri çok yüksek olduğundan düşük maliyetli arama yöntemleri ile ihale öncesinde belirsizliklerin azaltılmasına yönelik faaliyetlerin artırılmasının fayda sağlayabileceği öngörülmektedir.

Eğer ki mevcut koşullar ile söz konusu belirsizliklerin giderilmesi mümkün olmaz ise ihale dokümanında sondaj konum, derinlik ve sayılara ilişkin net olmayan esnek bilgilere yer verilmesi uygun olacaktır.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI  
06520 Balgat / ANKARA  
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00  
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr  
<https://www.sayistay.gov.tr>

## 8. EKLER

### EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Katma Değer Vergisine İlişkin Hatalı Uygulamalar Neticesinde Kurum Hesaplarında Yüksek Tutarlı ve Sürdürülemez Boyutta Devreden Katma Değer Vergisi Oluşması	2022	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu hata 2023 yılında devam ettiği için bulgu güncel veriler ile rapora alınmıştır.